

Vastuullisuusohjelma

Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry
2024

Sisältö

Johdanto	3
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	4
Johdanto	4
Taloudellinen yhdenvertaisuus	5
Alueellinen yhdenvertaisuus	6
Sukupuolten tasa-arvo ja seksuaalinen yhdenvertaisuus	7
Ikäryhmien välinen yhdenvertaisuus	9
Toiminnan esteettömyys ja saavutettavuus	10
Monikulttuurisuuden tukeminen ja antirasismi	11
Kiusaaminen, häirintä ja muu epäasiallinen kohtelu	12
Lopuksi	13
Ympäristö- ja ilmastovastuullisuus	14
Johdanto	14
Ohjelman keskeiset osakokonaisuudet	14
Toimenpiteiden jalkauttaminen ja viestintä	18
Lopuksi	18
Terveellinen ja turvallinen toimintaympäristö	19
Eettinen ohjeisto	19
Kiusaaminen, häirintä ja muu epäasiallinen kohtelu	20
Hyvä hallinto	23

Johdanto

Tämä vastuullisuusohjelma ohjaa Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry:n toimintaa sen kaikilla tasoilla. Vastuullisuusohjelmaan on koottu tärkeimmät toimintaa ohjaavat asiakirjamme, kuten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma, ympäristö- ja ilmastovastuullisuusohjelma sekä häirinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen tilanteiden ratkaisemiseen keskittyvä Terveellinen ja turvallinen toimintaympäristö -osio.

Ohjelman päivitys ja tulosten arviointi

- Ohjelman päivittämisestä vastaa hallitus. Ohjelmamme sisältöä tarkistetaan ja päivitetään jatkuvasti ja vuosittaiset tavoitteet asetetaan hallituksen toimesta syksyisin.
- Vastuullisuusohjelmamme perustuu tiedolla johtamiseen. Järjestöemme vastuullisuusvaikutuksia tulee arvioida ja päivittää säännöllisesti.

Tämä Vastuullisuusohjelman versio on hyväksytty TUL:n hallituksen kokouksessa 4.11.2024.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Johdanto

Suomen perustuslain toisessa luvussa määritetään, että ketään ei saa ilman hyväksyttävä perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuuslaki kieltää ihmisten asettamisen eri asemaan seksuaalisen suuntautumisen perusteella. Perustuslain sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien turvaamaa yhdenvertaisuutta arvostetaan suuresti suomalaisessa yhteiskunnassa. Liikuntalakiin kirjatuihin tavoitteisiin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on liikunta- ja urheilujärjestöjen velvollisuus. Lainsäädäntö ei vain kiellä syrjintää, vaan velvoittaa aktiivisesti edistämään yhdenvertaisuutta; siihen tälläkin ohjelmakirjalla pyritään.

TUL:n tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelman tavoite on herättää keskustelua tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvissä asioissa ja ohjata toimintaa sekä päätöksentekoa niin seura-, piiri- kuin liittotasollakin. Tällä ohjelmakirjalla Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry osoittaa, että yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat aidosti tärkeitä asioita ja konkreettisia tekoja, eivätkä vain arvoissa ja juhlapuheissa mainittuja irrallisia sanoja.

TUL:n toiminnassa ja arvopohjassa ovat kautta sen historian korostuneet tasa-arvo ja yhdenvertaisuus laajasti ymmärrettyinä. TUL tarvitsee tätä ohjelmaa, koska yhteiskunnalliset muutokset ovat nopeita ja niihin on reagoitava. Tämä ohjelma tarjoaa työkaluja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tarkastelemiseen ja edistämiseen. TUL:n tulee jatkossakin tavoitella edelläkävijän roolia sekä katsoa rohkeasti tulevaan ja luoda omalta osaltaan kivijalkaa tulevaisuuden laadukkaalle tasa-arvotyölle.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötämme ohjaa lisäksi liiton henkilöstön toimintaan suunniteltu Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ([linkki henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan](#)).

Tämä asiakirja on rakennettu ohjaamaan liiton toimintaa sen kaikilla tasoilla liikuntatoiminnasta seurapalveluihin ja päätöksentekoon. Asiakirjaa voivat käyttää soveltuvin osin mallina myös esimerkiksi seurat. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelman päivityksestä vastaa TUL:n tasa-arvovaliokunta.

Taloudellinen yhdenvertaisuus

Taloudellisen eriarvoisuuden vaikutukset ovat suuri haaste koko Suomen liikuntakentällä. Muuttuvat taloustilanteet vaikuttavat usein hyvin nopeasti erityisesti lapsiperheiden mahdollisuuksiin osallistua tasavertaisesti maksulliseen liikuntatoimintaan. Suomen Työväen Urheiluliitto tunnetaan hyvin koko liikuntakentässä järjestönä, jonka kautta tulla mukaan matalan kynnyksen liikunta- ja seuratoimintaan. Tämä ominaisuus on liitolle erityisen tärkeä nyt ja tulevaisuudessa.

Kaikilla tulee olla oikeus liikuntaan varallisuudesta riippumatta. Urheilussa ja liikunnassa taloudellisesta tilanteesta tulee yhdenvertaisuuskysymys, kun esimerkiksi lapset ja nuoret joutuvat kustannussyistä lopettamaan harrastuksensa tai eivät sitä pysty edes aloittamaan. Kotitaloudet ovat edelleen liikuntaharrastusten suurin rahoittaja.

Toimiala	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Viestintä ja vaikuttamistyö	Teemme yhdessä urheiluyhteisön kanssa vaikuttamistyötä sen eteen, että kuntien liikuntatilat pysyvät kohtuuhintaisina tai maksuttomina erityisesti lasten ja nuorten harrastamiselle.	Julkaistujen kannanottojen määrä ja tavoitavuus	Viestintäkoordinaattori
Koulutus ja seurapalvelut	Tuemme seurojen ja seuratoimijoiden kouluttautumista edullisilla tai täysin maksuttomilla koulutuksilla. Esimerkiksi verkkokoulutus alustamme TULkouluttaa.fi tarjontaa on käyttäjille täysin maksutonta.	Järjestettyjen koulutusten määrä ja laajuus	Seurakehitystiimi
	Tarjoamme jäsenseuroillemme tietyt seurakehityspalvelut täysin maksuttomana.	Järjestettyjen seurakehitysprojehtien määrä	Seurakehitystiimi
Liikuntatoiminta	Järjestämme matalan kynnyksen liikuntatoimintaa sekä kilpailutoimintaa eri lajeissa ympäri Suomen.	Järjestettyjen tapahtumien määrä	Liikunnalliset elämäntavat -tiimi
	Kilpailutoimintaamme osallistuminen ei vaadi lisenssin ostamista ja osallistumismaksut pidetään maltillisina.	Järjestettyjen kilpailujen määrä	Liikunnalliset elämäntavat -tiimi
Hallinto	Huolehdimme siitä, että TUL:n tapahtumat ja toiminta kokonaisuudessaan ovat mahdollisimman kestäväällä taloudellisella pohjalla myös tuleville sukupolville.	Taloustilanteen seuranta talousarvion ja tilinpäätöksen avulla sekä ajantasaisesti	Pääsihteeri Hallitus

Alueellinen yhdenvertaisuus

Suomi on pinta-alaltaan suuri maa, jossa etäisyydet ovat pitkät. Asutus ja palvelut keskittyvät entistä enemmän kasvukeskuksiin ja Etelä-Suomeen. Samalla haja-asutusalueiden ja pienten kaupunkien kehitys heikkenee. Asuinpaikalla voi olla suuri merkitys myös etenkin liikuntarajoitteisten henkilöiden mahdollisuuksille aloittaa liikunta ja seurassa harrastaminen.

Toimiala	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Viestintä ja vaikuttamistyö	Tuomme syrjäseutujen äänen kuuluviin vaikuttamistyössä.	Julkaistujen kannanottojen määrä ja tavoitavuus	Viestintäkoordinaattori
Koulutus ja seurapalvelut	Piirijärjestömme järjestävät koulutustoimintaa sekä seurakehitystoimintaa alueellisesti ympäri Suomen.	Järjestettyjen koulutusten määrä ja laajuus Koulutuksista saatu osallistujapalaute	Seurakehitystiimi Piirien toiminnanjohtajat
	Järjestämme koulutusta ja webinaareja verkossa, jotta jokaisella on mahdollisuus osallistua koulutuksiin asuinpaikastaan riippumatta.	Järjestettyjen koulutusten ja webinaarien määrä Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Seurakehitystiimi
	Pyrimme järjestämään tapahtumat, kokoukset ja muun toiminnan aina ensisijaisesti hyvien kulkuyhteyksien päässä. Huomioimme julkisen liikenteen käytön ensisijaisena kulkutapana.	Toiminnasta saatu osallistujapalaute	
Liikuntatoiminta	Järjestämme matalan kynnyksen liikuntatoimintaa sekä kilpailutoimintaa eri lajeissa ympäri Suomen.	Järjestettyjen tapahtumien määrä	Liikunnalliset elämäntavat -tiimi
Hallinto	Huolehdimme, että palkitseminen, erilaiset esiintymismahdollisuudet sekä vaikuttamismahdollisuudet toteutetaan valtakunnallisessa toiminnassamme yhdenvertaisesti (esim. vuosittaiset palkitsemiset eri kategorioissa).		Pääsihteeri Hallitus
	Tarjoamme mahdollisuuden osallistua toimintaamme, kuten hallituksen, valtuuston ja valiokuntien kokouksiin myös etäyhteydellä.		Pääsihteeri Hallinnon koordinaattori

Sukupuolten tasa-arvo ja seksuaalinen yhdenvertaisuus

Sukupuolten tasa-arvolla tarkoitetaan sekä muodollista tasa-arvoa, eli syrjimättömyyttä ja yhdenvertaisia oikeuksia ja kohtelua, että tosiasiallista tasa-arvoa yhteiskunnan rakenteiden ja päätösten suhteen. Sukupuolten tasa-arvolla on perinteisesti viitattu naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon, mutta nykyään se ymmärretään laajemmin sukupuolen moninaisuutena ja kaikkien sukupuolten tasa-arvoisuutena.

Miesten ja naisten välisessä tasa-arvossa on nähty TUL:n yli satavuotisen historian aikana merkittävää edistystä tavoitteellisen tasa-arvotyön ansiosta. Tätä työtä tulee myös jatkaa tulevaisuudessa eikä tuudittautua jo saavutettuihin edistysaskeleisiin. Tasa-arvotyön tarkastelualaa tulee myös laajentaa esimerkiksi sukupuolivähemmistöjen asemaa koskevaksi.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat liikunnan harrastajat joutuvat kohtaamaan erityyppistä syrjivää käyttäytymistä, kuten nimittelyä, vihjailuja, vitsailua, yksityiselämään liittyviä kysymyksiä, arastelua, välttelyä, ulkopuolelle jättämistä ja halventavia katseita ja eleitä. Minkäänlaista häirintää tai epäasiallista kohtelua ei sallita TUL:n toiminnassa.

Toimiala	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Viestintä ja vaikuttamistyö	Kuvituskuvissamme esimerkiksi verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa näkyy tasapuolisesti eri sukupuolia.		Viestintäkoordinaattori
	Osallistumme yhdessä urheiluyhteisön kanssa Pride-tapahtumiin ja osoitamme tukemme yhdenvertaisuustyölle. Pyrimme edistämään seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöjen oikeuksia myös laajemmin viestinnän avulla.		Viestintäkoordinaattori
Koulutus ja seurapalvelut	Tarjoamme seuroille koulutusta liikunnan ja urheilun tasa-arvotyöhön esimerkiksi verkko-koulutuslustoillamme TULkouluttaa.	Koulutusten määrä ja laajuus	Seurakehitystiimi Tasa-arvovaliokunta
Liikuntatoiminta	Toimintaamme voi osallistua henkilön koetun sukupuolen mukaisesti. Sukupuolen moninaisuus huomioidaan toiminnassa: esimerkiksi tiloja, toimintoja ja harrastajia ei sukupuoliteta perusteettomasti.	Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Liikunnalliset elämäntavat -tiimi Lajijaostot Piirit

Toimiala	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Hallinto	Huomioimme päätöksenteossa sukupuolivaihtokutukset. Toimintakertomuksissa raportoidaan tasa-arvon toteutuminen esimerkiksi sukupuolten mukaisesti (tapahtumat ja toiminta).	Suositus: naisten osuus päätöksenteossa vähintään 40/60 tai samassa suhteessa järjestön sukupuolijakauman kanssa	Pääsihteeri Hallitus Valtuusto
	Sukupuolten tasa-arvoon pyritään kaikilla päätävillä tasoilla, myös jaostoissa ja valiokunnissa.	Suositus: naisten osuus päätöksenteossa vähintään 40/60 tai samassa suhteessa järjestön sukupuolijakauman kanssa	Hallitus Valtuusto
	Mikäli tilastointia, matkustusvarauksia tai muuta toimintaa varten tulee kerätä tietoa osallistuvien henkilöiden sukupuolesta, annetaan mahdollisuudeksi valita myös "muu / en halua kertoa / passiin merkitty sukupuoli".		Hallinnon koordinaattori

Ikäryhmien välinen yhdenvertaisuus

Ikäryhmien välisellä tasa-arvolla tarkoitetaan lasten, nuorten, aikuisten ja ikäihmisten erilaisten tarpeiden ja elämäntilanteen huomioimista liikunta- ja urheilutoiminnassa sekä sitä, että eri-ikäisille tarjotaan tasapuolisesti mahdollisuuksia niin liikkumiseen kuin päätöksentekoonkin. Tyypillinen ikäryhmien välinen yhdenvertaisuusongelma on se, että nuoret ovat vielä laajalti ulkopuolella esimerkiksi järjestöjen päätöksenteossa.

<i>Toimiala</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittarit ja seuranta</i>	<i>Vastuutaho</i>
Viestintä ja vaikuttamistyö	Kuulemme nuorten kokemuksia ja mielipiteitä nuorille suunnatun toiminnan järjestämisessä. Tarjoamme nuorille alueellisia foorumeita ideoiden jakamiselle (esim. Nuoret Toimijat -kiertue).	Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Viestintäkoordinaattori Nuorisovaliokunta
	Huolehdimme, että kaikilla on mahdollisuus saada tietoa toiminnastamme. Autamme tarpeen tullen esimerkiksi sähköisten ilmoitustautumislomakkeiden käytössä sekä viestimme toiminnastamme muutenkin, kuin digitaalisia kanavia hyödyntäen.	Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Viestintäkoordinaattori Hallinnon koordinaattori Tapahtumien vastuuhenkilöt
Liikuntatoiminta	Järjestössämme toimii nuoriso-, aikuisten harrasteliikunta- ja seniorivaliokunnat, jotka vastaavat osaltaan kyseisten ryhmien äänen tuomisesta laajempaan päätöksentekoon sekä toiminnan suunnitteluun.	Järjestettyjen tapahtumien määrä Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Nuorisovaliokunta Aikuisten harrasteliikunnan valiokunta Seniorivaliokunta
Hallinto	Pyrimme lisäämään nuorten osuutta hallitus- ja jaostotoiminnassa.	Määrän seuraaminen liittokokouskausittain	Tasa-arvovaliokunta Hallitus

Toiminnan esteettömyys ja saavutettavuus

Soveltavan liikunnan kohderyhmänä ovat henkilöt, joiden toimintakyky on heikentynyt vamman, sairauden tai muun syyn takia tai heidän on sosiaalisen tilanteensa vuoksi hankala osallistua vaihtelevissa määrin yleisesti tarjolla olevaan liikuntatoimintaan.

Esteettömyyden lisäksi myös saavutettavuuden tulee olla hyvällä tasolla toiminnassamme. Saavutettavuudella viitataan paitsi digipalveluiden ja viestinnän saavutettavuuteen, myös yleisen asenneilmapiirin muuttumiseen. Jokaisella on oikeus kokea liikunnan iloa hyvässä seurassa esimerkiksi toimintarajoitteesta riippumatta.

Toimiala	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Viestintä ja vaikuttamistyö	Korostamme viestinnäsämme seurojen onnistumisia sekä positiivisia kokemuksia kaikille avoimen harrastustoiminnan järjestämisestä.	Tehtyjen julkaisujen määrä Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Viestintäkoordinaattori Piirien toiminnanjohtajat
	Huolehdimme, että viestintämme ylittää saavutettavuusohjeen mukaisille A- tai AA-tasoille.	Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Viestintäkoordinaattori
Koulutus ja seurapalvelut	Järjestämme seuratoimijoille koulutusta soveltavasta liikunnasta ja jaamme tietoa muiden organisaatioiden järjestämästä soveltavan liikunnan koulutuksesta.	Järjestettyjen koulutusten määrä ja laajuus	Tasa-arvovaliokunta Viestintäkoordinaattori Piirien toiminnanjohtajat Seurakehitystiimi
Liikuntatoiminta	Järjestämme liikuntatoimintaa esteettömässä toimintaympäristössä. Tarjoamme osallistujille mahdollisuuden kertoa mahdollisista erityistarpeista ilmoittautumisvaiheessa.	Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Liikunnalliset elämäntavat -tiimi Tapahtumien vastuuhenkilöt
Hallinto	Toimintamme ja tapahtumamme järjestetään ensisijaisesti esteettömässä toimintaympäristössä. Tapahtumatilojen esteettömyystiedoista kerrotaan avoimesti	Toiminnasta saatu osallistujapalaute	

Monikulttuurisuuden tukeminen ja antirasismi

Parhaimmillaan liikunta on erinomainen kotoutumisen ja kohtaamisen väylä. Liikunta mahdollistaa luontevan kanssakäymisen eri taustoista tulevien ihmisten kesken. Lisäksi liikunta voi olla väylä muiden kulttuurien ominaispiirteiden tuntemiseen ja omaksumiseen. Liikunnan sosiaalisten vaikutusten lisäksi positiiviset vaikutukset fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen ovat tärkeitä onnistuneen integraation kannalta.

Torjumme jyrkästi kaiken rasismien yhteiskunnassa sekä liikunnassa ja urheilussa. Korostamme liikuntakasvatuksessa Fair Play -käytäntöjä. Mikäli rasismia ilmenee toiminnassamme, siihen puututaan voimassa olevien epäasiallista käyttäytymistä koskevien ohjeistusten ja käytänteiden mukaisesti.

Toimiala	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Viestintä ja vaikuttamistyö	Julkaisemme perustietoja toiminnastamme myös englanniksi.	Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Viestintäkoordinaattori Piirien toiminnanjohtajat
	Pidämme antirasismiteemat esillä viestinnässämme osallistumalla muun muassa rasismivastaiseen viikkoon.		Viestintäkoordinaattori
Koulutus ja seurapalvelut	Järjestämme seuratoimijoille koulutusta monikulttuurisuuden tukemisesta.	Järjestettyjen koulutusten määrä ja laajuus Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Tasa-arvovaliokunta Seurakehitystiimi Seurapalveluvaliokunta
Liikuntatoiminta	Laajennamme tarjolla olevaa liikuntatoimintaa myös englanniksi.	Toiminnasta saatu osallistujapalaute	Viestintäkoordinaattori Tapahtumien vastuuhenkilöt
Hallinto	Teemme yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa rasismien ennaltaehkäisemiseksi sekä rasismiin puuttumiseksi.	Yhteistyössä toteutettujen toimintojen määrä	
	Kaikessa toiminnassamme ilmenevään rasismiin puututaan voimassa olevien ohjeistusten mukaisesti.	Toiminnasta saatu osallistujapalaute	

Kiusaaminen, häirintä ja muu epäasiallinen kohtelu

Kiusaaminen, häirintä ja epäasiallinen käyttäytyminen kaikissa muodoissaan perustuvat asiattomaan vallankäyttöön, jolla pyritään alistamaan ja nöyryyttämään toista ihmistä. Kiusaamista ja häirintää voidaan ennaltaehkäistä yhteisillä pelisäännöillä sekä ryhmäytymisellä. Ilmi tuleviin tapauksiin tulee aina suhtautua vakavasti ja asiattomaan toimintaan tulee puuttua välittömästi.

Olemme laatineet eettisen ohjeiston, jota noudatetaan kaikessa toiminnassamme. Eettisen ohjeiston sisältö tarkistetaan ja päivitetään säännöllisin väliajoin. Tiedotamme toimintaamme osallistuvia henkilöitä eettisen ohjeiston sisällöstä sekä siihen sitoutumisesta jo ilmoittautumisvaiheessa ([linkki eettiseen ohjeistoon](#)).

Kiusaamista, häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua ei hyväksytä missään muodossa niin TUL:n kuin piirienkään toiminnassa. Ilmenevään epäasialliseen kohteluun ja kiusaamiseen puututaan aina voimassa olevien toimintamallien sekä ohjeistusten mukaisesti.

Toimiala	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Viestintä ja vaikuttamistyö	Jaamme seuratoimijoille tietoa olemassa olevista tukipalveluista, kuten Väestöliiton Et ole yksin -palvelusta sekä Suomen Urheilun Eettisen keskuksen Ilmo -palvelusta.	Tehtyjen julkaisujen määrä	Viestintäkoordinaattori Piirien toiminnanjohtajat
	Toimitamme eettisen ohjeiston osallistujien tietoon kaikissa tapahtumissamme. Osallistujia tiedotetaan ohjeistoon sitoutumisesta ennakoon.		Hallinnon koordinaattori Tapahtumien vastuuhenkilöt
Koulutus ja seurapalvelut	Koulutamme seurojen ja tapahtumien häirintäyhdyshenkilöitä säännöllisesti. Tarjoamme ajantasaista tietoa häirintäyhdyshenkilönä toimimisesta sekä toiminnan aloittamisesta.	Järjestettyjen koulutusten määrä ja laajuus	Tasa-arvovaliokunta Seurakehitystiimi Seurapalveluvaliokunta
Liikuntatoiminta	Aloitamme häirintäyhdyshenkilötoiminnan pilotoimisen myös isoissa kilpailutapahtumissamme sekä liikunta-toiminnoissamme.	Toteutetaan kysely kilpailujen järjestäjille ja osallistujille	Lajijaostot Lajien yhteyshenkilöt
	Eettisen ohjeiston lisäksi kilpailutapahtumissamme noudatetaan myös erikseen luotuja katson pelisääntöjä.	Toteutetaan kysely kilpailujen järjestäjille ja osallistujille	Lajijaostot Lajien yhteyshenkilöt

Toimiala	Toimenpide	Mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Hallinto	Käytössämme on oma ilmoituslomake, jonka kautta voi ilmoittaa toiminnassamme kohtaan häirinnästä tai epäasiallisesta käyttäytymisestä myös anonyymisti.		Pääsihteeri Viestintäkoordinaattori
	Tapahtumissamme toimii häirintäyhdyshenkilöitä, jotka toimivat matalan kynnyksen tukihenkilöinä häirintää tai epäasiallista käyttäytymistä kohdanneelle.	Mahdollisten ilmoitusten ja käsiteltyjen tapausten määrä	Tapahtumien vastuuhenkilöt
	Olemme laatineet eettisen ohjeiston, jota noudatetaan kaikessa toiminnassamme ja jota päivitetään säännöllisin väliajoin.		Tasa-arvovaliokunta Hallitus

Lopuksi

Liikunta on universaalinen kieli. Liikunnan tulee olla mahdollista kaikille. Tätä ei toteuteta vain kitkemällä näkyvintä syrjintää, vaan myös aktiivisesti luomalla ja kehittämällä rakenteita, jotka mahdollistavat toimintaan osallistumisen tasavertaisesti kaikille ja madaltavat kynnyksiä tulla mukaan kukin omana itsenään.

Oman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelmamme lisäksi koulutamme urheiluseuroja vastuullisuusteemoista säännöllisesti niin verkkokoulutuksella kuin lähikoulutuksenakin. Luomme vuoden 2025 aikana seuroille oman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman pohjan, jota urheiluseurojen toimijat voivat hyödyntää omassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössään.

Ympäristö- ja ilmastovastuullisuus

Ympäristö- ja ilmastovastuullisuusohjelma koskee kaikkea Suomen Työväen Urheiluliiton TUL ry:n toimintaa. Tämän ohjelman mukaisilla toimenpiteillä pyrimme vastaamaan omalta osaltamme ilmastonmuutoksen, luonnonvarojen ylikulutuksen, monimuotoisuuden katoamisen ja ympäristömme roskaantumisen aiheuttamiin haasteisiin ennaltaehkäisevästi.

Johdanto

Liikunta- ja urheilusektorin toimijoilla on suuri rooli ympäristö- ja ilmastoasioissa. Sektorin toimijoilla on mahdollisuus vaikuttaa yleisiin mielipiteisiin viestimällä ja omalla esimerkillisellä toiminnallaan monia muita aloja voimakkaammin liikunnan ja urheilun saaman huomioarvon seurauksena.

Me haluamme omalta osaltamme näyttää esimerkkiä ja toimia oikein turvataksemme tulevaisuuden sukupolvien liikuntamahdollisuudet myös ympäristömme osalta. Tällä ohjelmallamme sitoudumme noudattamaan toimintaamme koskevaa ympäristölainsäädäntöä ja -määräyksiä, vaikka niihin ei laajemmin tässä ohjelmassa viitattaisikaan.

Pyrimme tämän ympäristö- ja ilmasto-ohjelman avulla pienentämään hiilijalanjälkeämme. Ohjelmamme nojaa urheiluyhteisön yhteiseen kulloinkin voimassa olevaan vastuullisuusohjelmaan. Ohjelman onnistumisen kannalta on keskeistä, että tunnistamme oman toimintamme ympäristövaikutukset, vähennämme vaikutuksia, viestimme ohjelmamme sisällöstä ja toimenpiteistä aktiivisesti, sekä arvioimme kriittisesti onnistumistamme ja päivitämme tavoitteitamme arviomme pohjalta.

Ohjelman keskeiset osakokonaisuudet

Ohjelmamme koostuu kolmesta keskeisestä osakokonaisuudesta, jotka ovat matkustaminen, tapahtumat sekä hankinnat ja sijoitukset.

Edellä mainittujen keskeisten valintojen lisäksi tulee ympäristövastuullisuusohjelmamme olla joustava ja kokonaisvaltainen, eikä keskeisten valintojen ulkopuolelle jäävien toimien osalta ympäristövaikutuksia tule katsoa ylen tai vähätellä. Pienetkin teot ratkaisevat ja vastuullisuuden tulee muuttua painomusteesta aidoiksi toimenpiteiksi jokapäiväisessä toiminnassamme.

Matkustaminen

Keskeisenä tavoitteenamme on minimoida matkustamisesta aiheutuvat ympäristöhaitat ja -vaikutukset. Matkustamiseen liittyvien tavoitteiden toimenpiteiden toteuttamisesta vastaa pääsihteeri, joskin jokaisella organisaatiossamme on vastuu omista valinnoistaan.

Vältämme turhaa matkustamista

Vältämme turhaa matkustamista. Nykypäivän tekniset ratkaisut mahdollistavat kokousten pitämisen paljolti etäyhteydellä. Jokaiseen kokoukseen pyrimme mahdollistamaan osallistumisen etäyhteydellä ja seuraamme sekä toteutamme tapoja vähentää kokoustamisesta aiheutuvia päästöjä.

Vältämme lentoliikenteen käyttämistä.

Vähennämme yksityisautoilua ja siirrymme työsuhdeautoissa pois polttomoottoriautoista

Päästäksemme tavoitteeseemme pyrimme vähentämään järjestön yksityisautoilua ja suosimaan sen sijasta julkisten liikennevälineiden käyttöä tai vähintäänkin yhteismatkustamista. Tätä toimenpidettä tukeaksemme on vastaava kirjaus tehty myös järjestömme matkustusohjeeseen. Henkilökunnan työsuhdeautojen tulee jatkossa olla polttomoottoriautojen sijasta vähintäänkin täyshybridejä.

Tapahtumat

Keskeisenä tavoitteenamme on pienentää tapahtumiemme aiheuttamia ympäristöhaittoja ja -vaikutuksia. Kierrätämme huolella ja tarjoilemme vastuullisesti.

Kulkuyhteys julkisilla

Tapahtumat pyritään järjestämään paikoissa, joihin on hyvät julkiset liikenneyhteydet, mikä vähentää matkustamisesta aiheutuvaa rasisusta.

Lajittelemme huolella

Kaikissa tapahtumissa kiinnitetään erityistä huomiota jätteiden lajittelumahdollisuuksiin. Jätteistä lajitellaan metalli, lasi, kartonki, paperi, biojäte, sekä pantilliset juomapakkaukset. Ennen kaikkea on tärkeää, että mikään jätemuoto ei ajaudu asiattomasti luontoon. Tavoitteenamme on, että tapahtumissamme ei käytetä kertakäyttöisiä astioita. Mikäli kertakäyttöastioita kuitenkin käytetään, tulee käytettävien kertakäyttöastioiden olla biohajoavia ja muovisia astioita tulee välttää kaikin tavoin.

Tarjoilemme vastuullisesti

Tapahtumien tarjoilujen, mukaan lukien myytävät tuotteet, tulee olla ympäristövastuullisuusperiaatteiden mukaan valittuja ja mahdollisuuksien mukaan kotimaisia tai Reilun kaupan tuotteita. Kaikkien tuoteryhmien osalta tulee kiinnittää huomiota monipuolisuuteen. Kasviperaisten ja kalatuotteiden tarjontaa tulee lisätä samaan aikaan, kun lihaperäisten tuotteiden tarjontaa tulee rajoittaa. Maitotuotteiden ohessa tulee tarjolla olla myös kasviperaisiä juomia, kuten vaikkapa kaura- tai soijajuomaa.

Vältämme paperiainestoa

Tapahtumissa käytettävien paperitulosteiden, esimerkiksi käsiohjelmien, määrän tulee olla maltillinen ja paperiaineston rinnalla tarjoamme kaiken mahdollisen aineiston käyttöön sähköisesti.

Luomme ympäristömuistilistan tapahtumien järjestämiseen

Luomme tapahtumiimme sovellettavaksi ympäristömuistilistan, joka avittaa kestävän tilaisuuden järjestämiseen sekä huomioi myös muita tärkeitä aiheita kuten esteettömyyden toteutumisen. Vastuu tapahtumien ympäristö- ja vastuullisuusohjelman toteuttamisesta on kulloisenkin tapahtuman järjestelyvastuullisella henkilöllä, useimmiten toiminnanjohtajalla.

Hankinnat ja sijoitukset

Keskeisenä tavoitteenamme on vain vastuulliset ja tarpeelliset hankinnat ja ympäristövastuulliset sijoitukset.

Hankimme vain tarpeeseen

Hankimme vain tarpeellisen ja vastuullisesti. Kaikkien hankintojen osalta peruseriaate ja lähtökohta on hankinnan tarpeellisuus. Tarpeettomia hankintoja tulee välttää. Näin vähennämme paitsi hankintojen aiheuttamaa ympäristökuormaa, myös rahan käyttöä.

Jaamme ja lahjoitamme vain vastuullista käyttötavaraa

Yrityslahjojemme ja muiden jaettavien promotuotteidemme tulee olla käyttötavaroita, joita lahjan tai tuotteen saaja voi aidosti hyödyntää. Hankintojen kilpailutuksissa otetaan jatkossa huomioon myös toimittajan tai palveluntarjoajan ympäristövastuullisuus. Vastuullisuuskriteerien painoarvo tulee olla kilpailutuksissa vähintään kymmenen prosenttia.

Suosimme uusiutuvaa energiaa

Energiasopimusten osalta painotamme uusiutuvien luonnonvarain tuotettuja vaihtoehtoja.

Sijoitamme vastuullisesti

Pyrimme sijoituksillamme tukemaan kestävä kehityksen periaatteita. Sijoitusstrategiaammekin on kirjattu sijoitusten yhdeksi vastuullisuusperiaatteeksi sijoittaminen kestävä kehityksen mukaisesti muun muassa ekologisesti kestäväällä tavalla. Sijoitusstrategian mukaan sijoittamista muun muassa fossiilisiin polttoaineisiin on vältettävä.

Toimenpiteiden jalkauttaminen ja viestintä

1. Tiedotamme ja perehdytämme henkilöstöä

Toiminnan saattamiseksi käytäntöön tästä ohjelmasta muistutetaan säännöllisesti koko henkilökuntaa. Uusi henkilökunta perehdytetään toimintamalliin ja työpaikalla noudatettaviin periaatteisiin aina perehdytysprosessin yhteydessä.

2. Nimeämme organisaatioon ympäristövastaavan

Nimeämme vuoden 2025 alussa organisaatiostamme ympäristövastaavan, jonka keskeisenä tehtävänä on tämän ohjelman jalkauttaminen ja toiminnan käytännön tason kehittäminen.

3. Viestimme vastuullisuudesta

Viestimme ympäristövastuullisuudesta aktiivisesti eri kanavissamme. Tavoitteenamme on levittää tietoa vastuullisuusohjelmastamme kattavasti koko jäsenkentällemme. Hyödynnämme sosiaalisen median kanaviamme, sekä omia verkkosivujamme ja uutiskirjettä.

4. Edellytämme sitoutumista vastuullisuusohjelmaan

Edellytämme seurojemme kanssa yhdessä toteutettavissa tapahtumissamme seuroiltamme sitoutumista ympäristö- ja ilmastovastuullisuusohjelmaamme soveltuvien osien.

Lopuksi

Ohjelmassa mainituille toimenpiteille on määritelty arviointitavat ja seurannan vastuuhenkilöt. Tässä ympäristö- ja ilmastovastuuhjelmassa mainittujen toimenpiteiden lisäksi toimimme joustavasti edistääksemme ympäristövastuullisuutta toiminnassamme myös muutoin.

Terveellinen ja turvallinen toimintaympäristö

Suomen Työväen Urheiluliitossa tai sen piirijärjestöissä ei hyväksytä häirintää, kiusaamista tai muuta epäasiallista kohtelua missään muodossa tai millään toiminnan tasolla. Ilmenevään epäasialliseen kohteluun ja kiusaamiseen puututaan aina voimassa olevien toimintamallien sekä ohjeistusten mukaisesti.

Eettinen ohjeisto

Eettisen ohjeiston tavoitteena on edistää rehellisyyttä ja eettisyyttä TUL:n toiminnassa. Eettinen ohjeisto ohjaa toimintaa muun muassa sen suunnittelun sekä toimintaan osallistumisen osalta.

Eettinen ohjeisto kattaa seuraavat osa-alueet:

1. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
2. Kunnioittaminen
3. Monikulttuurisuus
4. Esteettömyys ja saavutettavuus
5. Häirintä, kiusaaminen ja muu epäasiallinen kohtelu
6. Turvallisuus
7. Päihteet
8. Talous
9. Kestävä kehitys ja luonnon kunnioittaminen
10. Kasvattajavastuu
11. Antidoping

Eettistä ohjeistoa noudatetaan esimerkiksi kaikissa tapahtumissamme, ja osallistujia tiedotetaan ohjeisiin sitoutumisesta jo ilmoittautumisvaiheessa. Eettinen ohjeisto löytyy verkkosivuiltamme ([linkki ohjeistoon](#)).

Kiusaaminen, häirintä ja muu epäasiallinen kohtelu

Mikäli kiusaamista, häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua ilmenee TUL:n toiminnassa, puututaan siihen välittömästi. Lisäksi tarjoamme apua seurojen sisäisten haastavien tilanteiden käsittelyyn ja eteenpäin ohjaamiseen.

Tilanteen läpikäynti

1. Valituksen tai huolen vastaanottaminen

Häirintäilmoituslomakkeen kautta saapuneen yhteydenoton vastaanottavat pääsihteeri sekä viestintäkoordinaattori. Nämä henkilöt vastaavat käsittelyn edistämisestä sekä yhteydenotoista.

Ilmoitettu huoli tai epäily otetaan aina todesta, ja asiasta käynnistetään menettely asianosaisten kuulemiseksi. Käsiteltäväksi tulevista tapauksista laaditaan aina kirjallinen raportti. Ilmoituksen saapuessa arvioidaan kriittisesti asiaa käsittelevien henkilöiden puolueettomuus.

Kun valitus tai ilmoitus on saapunut, arvioidaan rikos- ja/tai lastensuojeluilmoituksen tarve. Mikäli valituksen vastaanottanut henkilö tekee rikosilmoituksen, tapauksen jatkokäsittely siirtyy viranomaisille.

Tapahtumissamme toimii häirintäyhdyshenkilöitä, jotka toimivat matalan kynnyksen tukihenkilöinä häirintää tai epäasiallista käyttäytymistä kohdanneille. Mikäli tapahtuman häirintäyhdyshenkilö vastaanottaa ilmoituksen ja ilmoittaja haluaa viedä asian eteenpäin, edetään käsittelyssä alla kuvattujen ohjeistusten mukaisesti.

2. Mikäli ilmoitus koskee jäsenseuran toimintaa

Mikäli tehty ilmoitus koskee jäsenseuran toimintaa, edetään asiassa seuraavan ongelmanratkaisupolun mukaisesti:

1. Otetaan yhteyttä ilmoituksen tekijään lisätietojen saamiseksi.

Jokainen yhteydenotto raportoidaan raportointipohjaan. Ilmoituksen tekijän kanssa sovitaan jatkotoimenpiteistä sekä seuraavan yhteydenoton ajankohdasta. Tässä vaiheessa arvioidaan myös rikos- tai lastensuojeluilmoituksen tarve.

2. Otetaan yhteyttä seuraan, jota asia koskee.

Ensisijaisesti otetaan yhteyttä seuran hallituksen puheenjohtajaan ja/tai seuran toiminnanjohtajaan. Kerrotaan TUL:lle saapuneen yhteydenoton sisältö, mutta ei paljasteta ilmoituksen tehneen henkilön henkilöllisyyttä, mikäli siihen ei ole annettu lupaa.

3. Keskustellaan seuran kanssa jatkotoimenpiteistä.

Varmistetaan, mitä seuran säännöt sanovat kyseisestä tapauksesta. Varmistetaan, että seura tietää Et ole yksin -palvelun ohjeistuksista tapausten käsittelyyn liittyen. Seuralle osoitetaan TUL:sta yhteyshenkilö (esim. viestintäkoordinaattori tai oman piirin toiminnanjohtaja), jolta voi tarvittaessa pyytää neuvoa tilanteen ratkaisemiseen.

Seuran kanssa sovitaan jatkotoimenpiteistä, kuten asianosaisten kuulemisen järjestämisestä tai asian sovittelusta. Seuran kanssa sovitaan aikataulusta sekä pyydetään toimittamaan raportti tilanteen käsittelystä kuukauden sisällä ilmoituksen tekemisestä. Seuralle kerrotaan olemassa olevista tukipalveluista, kuten Et ole yksin -palvelusta sekä paikallisten sovittelutoimistojen toiminnasta.

4. Seurataan tilanteen etenemistä.

Otetaan yhteyttä yhteydenottajaan ja kerrotaan, mitä seuran kanssa on sovittu jatkotoimenpiteistä. Yhteydenottajaa tiedotetaan myös käsittelyn lopputuloksesta.

Varmistetaan, että seura toimittaa käsittelyn loppuraportin määräajan kuluessa.

5. Kirjataan tapahtuneesta loppuraportti.

Loppuraportissa käydään läpi tehdyt toimenpiteet sekä seuran kanssa sovitut asiat. Huolehditaan siitä, että asiakirja anonymisoidaan ja raporttia säilytetään voimassa olevien tietosuojasetusten mukaisesti.

Kohtaamastaan tai havaitsemastaan häirinnästä tai epäasiallisesta käyttäytymisestä on mahdollista ilmoittaa myös anonyymisti häirintäilmoituslomakkeen kautta.

3. Mikäli ilmoitus koskee TUL:n toimintaa

Mikäli tehty ilmoitus koskee TUL:n toimintaa tai esimerkiksi henkilöstön tai luottamushenkilöiden toimintaa, edetään asiassa seuraavan ongelmanratkaisupolun mukaisesti:

1. Otetaan yhteyttä ilmoituksen tekijään lisätietojen saamiseksi.

Jokainen yhteydenotto raportoidaan raportointipohjaan. Ilmoituksen tekijän kanssa sovitaan jatkotoimenpiteistä sekä seuraavan yhteydenoton ajankohdasta. Tässä vaiheessa arvioidaan myös rikos- tai lastensuojeluilmoituksen tarve.

2. Otetaan yhteyttä henkilöön, jota asia koskee.

Mikäli asiassa ei ole syytä epäillä rikosta, järjestetään kaikkien tilanteen osapuolten kuuleminen. Kuulemiset kirjataan ylös, ja kuulluilla henkilöillä on mahdollisuus lukea heistä kirjatut tiedot kuulemisen jälkeen. Osapuolia kuullaan luottamuksellisesti.

Mikäli ilmoituksen tekijä ei ole tiedossa, kuullaan osapuolia yleisesti.

3. Tehdään päätös jatkotoimenpiteistä.

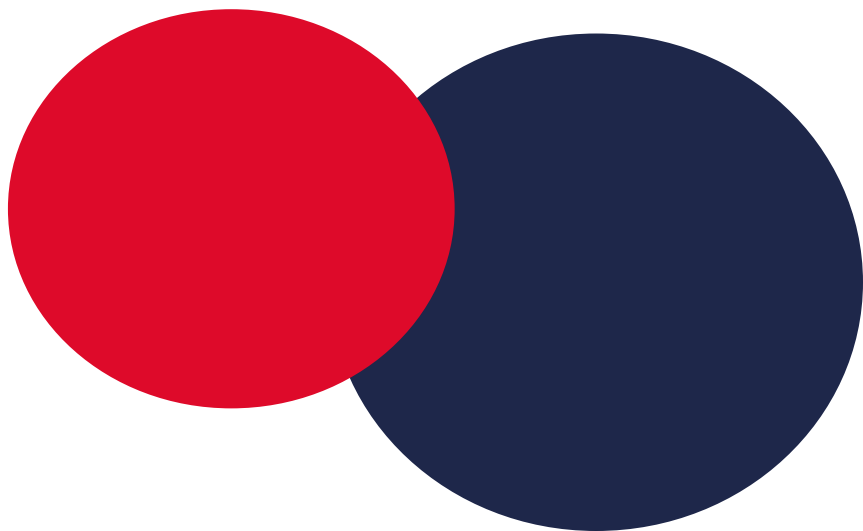
Mikäli tilanne vaatii kurinpitovalioikunnan käsittelyä, siirretään päätöksenteko valiokunnalle. Päätöksentekoa ohjaavat muun muassa voimassa olevat kurinpitosäännöt sekä TUL:n säännöt.

4. Kirjataan tapahtuneesta loppuraportti.

Loppuraportissa käydään läpi tehdyt toimenpiteet sekä seuran kanssa sovitut asiat. Huolehditaan siitä, että asiakirja anonymisoidaan ja raporttia säilytetään voimassa olevien tietosuojasetusten mukaisesti.

5. Tiedotetaan päätöksestä sekä käsittelyn päättymisestä asiaankuuluvia henkilöitä.

Kerrotaan käsittelystä sekä tehdyistä ratkaisuista perusteluineen tapauksen osapuolille avoimesti. Varmistetaan, että osapuolet tietävät saatavilla olevista tukipalveluista ja heillä on mahdollisuus keskustella tilanteesta esimerkiksi ammattilaisen kanssa.

Hyvä hallinto

Noudatamme Suomen Työväen Urheiluliitossa hyvää hallintotapaa. Toimintaamme ohjaavat muun muassa hallinto-ohjesääntö ([linkki hallinto-ohjesääntöön](#)) sekä talousohjesääntö ([linkki talousohjesääntöön](#)). Lisäksi huolehdimme seuraavista hyvän hallinnon toimenpiteistä Suomen Olympiakomitean ja urheiluyhteisön vastuullisuusohjelman mukaisesti:

- **Keräämme ja hyödynnämme dataa vastuullisesti.** Noudatamme henkilötietojen käsittelyssä voimassa olevia ohjeistuksia sekä tietosuojaselostetta.
- **Toimintasääntömme ja kurinpitosääntömme ovat ajan tasalla,** ja niitä päivitetään ja tarkistetaan säännöllisesti.
- **Tuemme seuroja niiden vastuullisuustyössä sekä hyvän hallinnon toteuttamisessa.** Olemme luoneet seuroille muun muassa seuraavat asiakirjamallit:
  - » Seuran mallisäännöt
  - » Seuran hallinto-ohjesäännöt
  - » Seuran talousohjesääntö ja malli tilikartasta
  - » Seuran tietosuojaseloste
  - » Seuran ja yrityksen sekä urheilijan ja yrityksen välinen yhteistyökumppanuussopimus pohja
  - » Talkootyö ja verotus
  - » Luottamuksellinen tieto ja sen käsittely luottamustehtävässä
  - » Opas seurakäsikirjan laatimiseen

Asiakirjamallit ovat ladattavissa täysin maksutta verkkokoulutus alustaltamme TULkouluttaa.fi

- **Toimimme läpinäkyvästi ja vastuullisesti** noudattaen sovittuja sääntöjä ja hyviä toimintatapoja.
- **Taloudenpitoamme ja varainhankintamme on vastuullista.**

